

CARTOGRAFIA
(curs 2013-14)

GUIA DOCENT

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent

Titulacions de Grau i de Màster

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Cartografia
Codi	101592
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Primer Curs
Horari	<i>(link a la pàgina web del centre o titulació)</i>
Lloc on s'imparteix	Facultat de Filosofia i Lletres
Llengües	català

Professor/a de contacte

Nom professor/a	
Departament	
Universitat/Institució	
Despatx	
Telèfon (*)	
e-mail	
Horari d'atenció	

2. Equip docent

Nom professor/a	Pau Alegre Nadal
Departament	Geografia
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B9-1094
Telèfon (*)	93 581 48 04
e-mail	pau.alegre@uab.cat
Horari de tutories	Grup 1 : 9:00-10:00 (dl i dx) / Grup 70 : continu

*(Afegeix tants camps com sigui necessari)
(*) camps optatius*

3.- Prerequisits

No n'hi ha.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'objectiu de l'assignatura de **Cartografia** és proporcionar les claus que permeten una contextualització temporal correcta dels materials cartogràfics produïts en la tradició cultural i social europea així com la valoració de la seva transcendència en el desenvolupament de les ciències de la Terra.

L'activitat fonamental que s'exigirà a l'estudiant és l'observació dels materials cartogràfics i la seva comprensió d'acord amb les pautes següents:

- com un material que ens facilita la reconstrucció del paisatge actual i pretèrit,
- com una evidència de l'organització social i de la vida humana,
- com a il·lustració del coneixement de la Terra, i
- com a producte de mètodes i tècniques de representació de les distribucions geogràfiques de tota mena.

Amb aquests supòsits per cobrir, la programació d'un curs introductor a la **Cartografia**, en el marc d'uns estudis de geografia i ordenament del territori en clau més humanística que no pas tècnica, ha d'articular-se entorn de **la història dels mapes**, en particular, i de l'abast de **la documentació geogràfica**, en general. Tanmateix, també resulta indispensable adquirir coneixements bàsics sobre les característiques pràctiques dels mapes: lectura, dibuix, semiologia, etc. Sense aquestes beceroles utilitàries, poc es podria avançar en l'estudi de la seva història. Insisteixo, però, que l'orientació general dels continguts de l'assignatura és decididament abocada a una visió més literària i humanística que no pas tècnica de la cartografia. Tindreu oportunitat de conèixer i practicar aquesta darrera vessant en altres assignatures del Grau com, per exemple, Tècniques en Geografia, Sistemes d'Informació Geogràfica o Teledetecció i Fotointerpretació.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència CE1. (CE: competències específiques ...) Núm. 4

Resultats d'aprenentatge

Dominar les formes diverses d'adquisició i gestió de la documentació i la informació geogràfica com a instrument d'interpretació territorial i, es especial, dels mapes i de les imatges d'observació de la Terra.

CompetènciaCE7. Núm. 5

Resultats d'aprenentatge

Desenvolupar les habilitats específiques relacionades amb el coneixement de tècniques de treball, en especial les relacionades amb la recollida, anàlisi, tractament i expressió cartogràfica de la documentació i la informació geogràfica.

Competència CT2. (CT: competències transversals) Núm. 5

Resultats d'aprenentatge

Gestionar i ordenar la informació.

Competència CG3. (CGU: competències generals UAB, si no estan incloses a les CT)

6.- Continguts de l'assignatura

Els mapes...

- I La documentació geogràfica
- II El control de les dimensions i la localització absoluta
- III El valor geogràfic de la localització relativa
- IV L'aplicació de les variables visuals
- V L'expressió cartogràfica

... i la seva història

- 1 Els mappaemundi medievals
- 2 Les cartes portolanes
- 3 Ptolemeu retrobat
- 4 El registre cartogràfic de les descobertes
- 5 Gerard Mercator i la cartografia nàutica
- 6 Abraham Ortelius i la puixança dels Atlès
- 7 La disseminació regional i local
- 8 L'afer de la localització i el progrés de la geodèsia
- 9 Cartografia, estadística i geografia
- 10 La cartografia de Catalunya dels segles XX i XXI

7.- Metodologia docent i activitats formatives

El seguiment ordinari del curs consistirà en l'estudi dels temes proposats en l'apartat anterior a raó d'un per setmana. El primer tema el farem durar dues setmanes per tal de donar temps "d'aclimatació" a l'assignatura.

Els dos grups (1 i 70) disposaran dels mateixos materials al **CV**. En obrir cada tema farà arribar la presentació general, unes orientacions complementàries dels materials i una proposta de participació en el fòrum associat a tots els estudiants de l'assignatura, tant els del grup 1 com els del grup 70.

I el professor, com apreciarà el vostre aprofitament normal i gradual? De tres maneres. En primer lloc (1), per la capacitat de superació de qualitat en la realització dels **exercicis** proposats a cadascun dels temes, en el cas del grup 70 virtual, i en els que seran proposats a classe, en el cas del grup 1 presencial.

En segon lloc (2), per la vostra participació en els **fòrums** que seran oberts a cada tema. Les aportacions als fòrums consistiran en presentacions de materials trobats a llocs d'Internet, degudament documentats i comentats. No es tracta pas, de cap manera, de "fer un treball" per cada tema. Seria humanament impossible per manca de temps i, com advertia més amunt, coneixements previs suficients. Més aviat, aquesta activitat suposarà l'aprofitament, molt puntual, dels recursos disponibles a Internet sobre mapes i la seva història, i posar les vostres troballes a disposició dels companys i companyes de l'assignatura.

Finalment, en tercer lloc (3), tant l'estudi dels materials i la bibliografia com la vostra participació en els fòrums us pot motivar per demanar-me consells, comentaris o aclariments. Evidentment, els estudiants del grup 70 m'adreçareu aquestes **consultes** per mitjà del correu disponible a la missatgeria o a tutories, és indiferent, del Campus Virtual, no pas al Fòrum! Els estudiants del grup 1 també podeu enviar-me missatges de consulta, però és millor que aprofiteu el cara a cara de les classes. La intensitat i fluïdesa d'aquestes comunicacions privades seran una altre índex del vostre aprofitament.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Exercicis proposats	75	CE7. Núm. 5
---------------------	----	-------------

Supervisades

Participació fòrums	50	CE1. Núm. 4
---------------------	----	-------------

Autònomes

Estudi materials	25	CT2. Núm. 5
------------------	----	-------------

8.- Avaluació

El *seguiment* del curs dona peu a l'**avaluació continuada**. L'aprofitament positiu en les tres vessants comentades a l'apartat de desenvolupament del curs (exercicis, fòrums i consultes d'estudi) donarà lloc a una qualificació final que podrà variar des de l'aprovat fins a l'excel·lent. Ja s'entén, doncs, que si l'aprofitament ha resultat positiu, en conseqüència no es pot suspendre.

Com serà valorat l'aprofitament normal? Com he avançat més amunt, per la capacitat de superació de qualitat en la **realització dels exercicis** proposats a cadascun dels temes d'acord amb la pauta que donaré separatament per al grup presencial i el virtual. Pel que fa a la **participació en els fòrums**, retindrà l'interès, la concisió i l'originalitat de l'aportació. Evidentment, per genials que siguin les aportacions, no podran ser esporàdiques. Per superar aquest criteri *caldrà intervenir en un mínim de vuit fòrums*. Crec convenient advertir que un escreix de participacions no compensarà necessàriament la qualitat evidenciada. Es tracta d'assegurar un ritme, fins i tot amb buits, i evitar corredisses de darrera hora. Valoraré la **capacitat de comunicació** amb el professor a través de tutories en tractar aspectes relacionats directament amb els temes, és clar.

Com podreu comprovar, la valoració del seguiment normal del curs es fonamentarà en el grau de continuïtat de la comunicació entre estudiant i professor. Els eclipsis, les desaparicions, les ocultacions o les fantasmades són fenòmens molt negatius, molt més que els lapsus i les errades, per a la valoració d'un curs. És això el que cal procurar evitar per sobre de tot.

Els estudiants que desitgin millorar la qualificació obtinguda al llarg de l'avaluació continuada podran presentar-se a un **examen de reavaluació** opcional en el dia i hora que fixarà la Facultat de Lletres.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Exercicis, fòrums i consultes d'estudi	(*)	CE7. Núm. 5 - CE1. Núm. 4 - CT2. Núm. 5
--	-----	---

* Són indestriables de les activitats ordinàries del semestre (vegeu apartat 7)

9- Bibliografia i enllaços web

Cal insistir en el fet que les lectures bibliogràfiques no són pas d'interès primordial en aquesta assignatura. Per tant, la llista de llibres que segueix només és un recordatori de les obres, i en aquest cas les més generals, en les quals es pot reforçar els continguts presentats al web dels materials de l'assignatura.

Bertin, J (1973): *La sémiologie graphique: les cartes, les diagrammes, les reseaux*. Paris: Gautier-Villars, 2ème ed.

Bertin, J (1988): *La gráfica y el tratamiento gráfico de la información*. Madrid: Taurus.

Bonin, S (1975): *Initiation a la graphique*. Paris: EPI.

Dent, JB (1996): *Cartography: thematic map design*. Dubuque IA: Wm C Brown Publishers, 4a ed.

McDonnell, PW (1979): *Introduction to Map Projections*. New York: Marcel Dekker.

Monkhouse, FJ; Wilkinson, HR (1966): *Mapas y diagramas: técnicas de elaboración y trazado*.

Vilassar de Mar - Barcelona : Oikos-Tau.

Robinson, AH et al (1987): *Elementos de cartografía*. Omega. Barcelona.

Strahler, A (1975): *Geografía física*. Barcelona: Omega, 2a ed.

Vázquez Maure, F; Martín López, J (1989): *Lectura de mapas*. Madrid: Instituto Geográfico Nacional.

10.- Programació de l'assignatura

GRUP/S: ____

Com avançava abans, el desenvolupament de cada tema i fòrum, amb qüestionaris i propostes d'exercici, es troba en el web públic següent:

https://cv2008.uab.cat/espais/018585/material/public/index.html?_PATH=public/index.html

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE